

SUPER VIZIJE

MODELI IN OBLIKE

urednica
sonja žorga

supervizija

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

MODELI IN OBLIKE SUPERVIZIJE

Uredila: Sonja Žorga

Ljubljana 2013

MODELI IN OBLIKE SUPERVIZIJE

Uredila: dr. Sonja Žorga

Recenzija: dr. Bojan Dekleva
dr. Simona Tancig

Lektoriranje: Alenka Markuš Humar

Izdala: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Za izdajatelja: dr. Janez Krek, dekan

Oblikovanje in računalniški prelom: Igor Cerar

Oblikovanje platnic: Vesna Sonc, oblikovalka

Dosegljivo na: <http://www.biblos.si/lib/book/9789612531447>

Leto izzida: 2013

© 2002, 2013 avtorji

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.913:316.472.42(082)

MODELI in oblike supervizije [Elektronski vir] / uredila Sonja Žorga. - El. knjiga. - Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 2013

Način dostopa (URL): <http://www.biblos.si/lib/book/9789612531447>

ISBN 978-961-253-144-7 (pdf)
I. Žorga, Sonja
268154368

VSE PRAVICE PRIDRŽANE. REPRODUCIRANJE IN RAZMNOŽEVANJE DELA PO ZAKONU O AVTORSKIH PRAVICAH NI DOVOLJENO.

KAZALO

Uvod	5
Modeli in oblike supervizije	
Sonja Žorga	9
Razvojno-edukativni model supervizije	
Sonja Žorga	15
Supervizija skozi prizmo dveh modelov: primerjava nizozemskega koncepta s procesnim modelom supervizije	
Barbara Gogala Švarc	49
Je možno supervizijsko delo v večji skupini?	
Alenka Kobolt	77
Timska supervizija	
Alenka Kobolt	101
Intervizija oziroma vrstniška supervizija	
Sonja Žorga	115
Začasna pomoč pri interviziji v organizacijah: model v praksi, ali kako se lahko učimo intervizije	
Louis van Kessel	131
Transakcijska analiza – supervizorjev referenčni okvir	
Tanja Rupnik Vec	153
Možnosti prepoznavanja in ozaveščanja subjektivnih pojmovanj v superviziji s pomočjo Eganovega modela veččega svetovalca	
Dorotea Hrvatina Kralj	183
Supervizija poučevanja – učiteljev pomočnik pri uvajanju sprememb in izboljšanju kakovosti vzgojno izobraževalnega dela	
Manica Skok	209
Supervizija študentov in pripravnikov	
Sonja Žorga	227

Model mentorske supervizije v projektih prostovoljnega dela	
Sonja Žorga	241

SEZNAM DODATKOV

Postopek refleksije s pomočjo vprašanj Sokratovega tipa	46
Vprašanja za evalvacijo	47
Model vrstniške supervizije	126
Metoda »KOT«	127
Metoda analize problema	128
Vprašanja supervizantu na posameznem koraku procesa (Eganov model)	205

UVOD

Ni dolgo tega, ko smo supervizijo na področju pedagoških in socialnih dejavnosti razumeli zlasti kot nadzor in poklicno svetovanje, ki so ga izvajali državni uslužbenci (pri nas npr. svetovalci Zavoda za šolstvo in dr.). Pred leti so se omenjene službe ovedle različnosti in konfliktnosti obeh vlog (nadzorne in svetovalne). Danes je supervizija med strokovnimi delavci v Sloveniji vse bolj priznana in priljubljena kot metoda, ki se osredotoča zlasti na njihov profesionalni razvoj in podporo, strokovni in administrativni nadzor pa je od nje striktno ločen. Strokovni delavci se namreč vse bolj zavedajo, da lahko bolje pomagajo drugim pri njihovem učenju, razvoju in osamosvajanju, če se stalno učijo in razvijajo tudi sami. Žal pa so še vedno v mnogih organizacijah superviziji bolj naklonjeni posamezni strokovni delavci kot pa njihovi predpostavljeni.

Supervizija je, po mnenju Hawkinsa in Shoheta (1992)¹, daleč najboljše sprejeta v organizacijah, za katere je značilna učno/razvojna kultura. V takih organizacijah se učijo in razvijajo vsi v hierarhiji - od vrha do najnižjega člana. Ker zadovoljuje potrebe svojega osebja, taka organizacija z dosti večjo verjetnostjo zadovoljuje tudi potrebe svojih klientov. Čeprav smo v Sloveniji v primerjavi z nekaterimi drugimi državami (Nizozemska, Nemčija, Avstrija) še daleč od idealnega stanja, pa se nekatere organizacije taki kulturi že močno približujejo. Zato je razumljivo, da se v naši praksi postopoma uveljavljajo različni modeli supervizije.

S pričujočo knjigo želimo predstaviti bralcem in bralkam, ki se ukvarjajo s supervizijo ali pa bi jo želeli šele spoznati, izbor prispevkov o posameznih modelih in oblikah supervizije v teoriji in praksi. Posamezni prispevki predstavljajo različne modele v njihovi izvedbeni obliki, hkrati pa jih tudi teoretsko utemeljujejo. Vsem tistim, ki se sprašujete, kaj je *prava* supervizija, knjiga ne prinaša odgovora na tako zastavljeno vprašanje,

¹ Hawkins, P. in Shohet, R. (1992). *Supervision in the helping professions*. Buckingham: Open University Press.

temveč ponuja preoblikovanje vprašanja v smislu, katera supervizija je v *dani situaciji prava zame*.

V uvodnem prispevku, ki nosi enak naslov kot celotna knjiga (Modeli in oblike supervizije), nas Žorgova seznanja z različnimi razumevanji supervizije ter nam predstavlja različne kriterije, po katerih avtorji razlikujejo posamezne oblike in/ali modele supervizije. Glede na to, da ni enotnih kriterijev za razlikovanje med posameznimi vrstami, oblikami oz. modeli supervizije, se pri izboru prispevkov v tej knjigi ne držimo nobenega izmed predstavljenih kriterijev. Ponujeni izbor prispevkov je predvsem odraz teoretskega spoznavanja in raziskovanja, pa tudi praktičnega preizkušanja in izvajanja različnih oblik in modelov supervizije, s katerimi so se avtorice in avtor prispevkov ukvarjali v svoji supervizijski praksi, teoretičnem raziskovanju in v procesu profesionalnega razvoja in usposabljanja.

Knjiga namenja največ prostora predstavitvi razvojno-edukativnega modela supervizije (Žorga). Model se je v zadnjih desetih letih razvil v Sloveniji in je zlasti uveljavljen na področju pedagoških in socialnih dejavnosti, kot temeljni model pa ga uporabljamo tudi v izobraževanju supervizork in supervizorjev v okviru specialističnega študija Supervizija na Pedagoški fakulteti v Ljubljani.

V prispevku “Supervizija skozi prizmo dveh modelov” Gogala na kratko predstavi dva pristopa k superviziji: nizozemski koncept supervizije, iz katerega izhaja tudi razvojno-edukativni model, in procesni model Hawkinsa in Shoheta ter ju v zaključku med seboj tudi primerja.

V nadaljevanju se Koboltova v prispevku “Je možno supervizijsko delo v večji skupini?” ukvarja z značilnostmi supervizije v nekoliko večji skupini, kot je običajna v supervizijski praksi. Teoretično utemeljuje izpeljavo supervizije v takšni skupini in ponudi nekatere praktične rešitve. Ista avtorica predstavi tudi supervizijo delovne skupine (»Timska supervizija«), ki se pogosto izvaja, kadar prihajajo udeleženci supervizije iz iste delovne organizacije, tima ali projektne skupine.

Vrstniška (intervizijska) oblika supervizije je predstavljena v dveh prispevkih. V prvem Žorgova opisuje nekatere prednosti in pomanjkljivosti intervizije ter pogoje in načine dela v intervizijski skupini. V drugem prispevku pa Kessel predstavi poseben model, s pomočjo katerega se lahko intervizije učimo.

V prispevku “Transakcijska analiza – supervizorjev referenčni okvir” (Rupnik Vec) so predstavljeni nekateri koncepti transakcijske analize, ki so

uporabni za razlago individualne in medosebne dinamike v supervizijski situaciji. Vsi koncepti so ilustrirani s primeri iz supervizije z učitelji. S supervizijo učiteljev se ukvarjata tudi naslednja dva prispevka, v katerih sta po korakih predstavljena dva posebna modela, ki ju lahko uporabimo pri izvajanju supervizije: Eganov model veččlega svetovalca (Hrvatina Kralj) in model klinične supervizije avtorjev Achesona in Galla (Skok). Medtem ko je prvi uporaben tudi pri izvajanju supervizije s strokovnimi delavci drugih poklicnih profilov, pa je drugi model predviden prav za supervizijo učiteljev in ga v nekaterih izpeljavah imenujejo tudi supervizija poučevanja.

V zadnjih dveh prispevkih govori avtorica (Žorga) o superviziji študentov in pripravnikov ter o mentorskem modelu supervizije s prostovoljnimi sodelavci v projektih prostovoljnega dela. Čeprav imajo udeleženci supervizije v obeh primerih nekatere skupne značilnosti, pa se supervizija z njimi v marsičem tudi razlikuje in ima svoje značilnosti.

Prispevki so nastajali postopoma v daljšem časovnem obdobju. Nekateri so bili vnaprej načrtovani in napisani posebej za to knjigo, nekaj jih je nastalo kot rezultat seminarских nalog, ki so jih izdelale kandidatke specialističnega študija Supervizija ob zaključku modula Teorija, oblike in modeli supervizije, nekaj pa je tudi takih, ki so bili objavljeni že drugod, a smo jih nekoliko dopolnjene ponovno natisnili, ter z njimi knjigo zaokrožili v smiselno celoto.

Urednica Sonja Žorga